

ROWLAND, ALEXANDER, FÅGELBERG, FREDRIK
LOUIS

Filosofisk och praktisk afhandling
angående hufvudhåren, jemte en
beskrifning om deras växt och
position, de sjukdomar för hvilka de
äro föremål, och medel som kunna
hindra och bota dem; samt underrät

(Cedergréen
1827

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Siv. Saml.
Med.

Deru.
(P)

1700-1829

Filosofisk och Praktisk AFHANDLING

angående Hufvudhåren, jemte en Beskrifning om deras växt och position, de sjukdomar för hvilka de äro föremål, och medel som kunna hindra och bota dem; samt

Underrättelse för Föräldrar rörande deras barns hår, jemte en beskrifning om MACASSAR-HÅR-OLJANS ojemförliga egenskaper;

utgifven till de personer som sätta värde på vackert hår,

af ROWLAND,

Kunnig Studerande i Anatomien och Physiologien &c.,
Elev af Joshon Brook, gammal Lärare
i alla berörde vetenskaper.

Öfversatt från Frankan af F. L. Fågelberg.

Wisby, tryckt hos Ax. Cedergren, 1827.

A v e r t i s s e m e n t .

Författaren till följande sidor har, under många år, riktat alla sina tankar och studium på ett ämne öfver måttan försummat, till och med af Författare som utmärkt sig i medicinen, utan att tala om de som blott sysselsatt sig med Theorien af denna vetenskap.

Författaren har, genom utöfningen af ett yrke, drifvet med framgång, förvärfvat sig en Theoretisk och Praktisk kännedom om Hufvudhären. Alla anmärkningar i denna lilla Afhandling, äro hemtade ur hufvudkällor och grundade på en erfarenhet krönt med allmänt bifall.

Ofta rådfrågad om Hufvudhårens tillstånd, lemnar Författaren underrättelser som hafva afseende på de olika positioner deras utveckling och växt framställa; Han lärer medlen att rectificera de olågenheter och åkommor som kunna skada denna mennisko-naturens stora prydnad.

FILOSOFISK OCH PRAKTISK
A F H A N D L I N G
angående HUFVUDHÅREN.

Hos alla åldrar och Folkslag hafva Hufvudhåren alltid blifvit anfedda för människolågtets skönaste prydnad och för en outhärlig sak till en fullkomlig skönhet. Skaparens makt och vishet äro märkeligen synbara uti denna Hans gåfva. Håren förvara hufvudet från köld, och äro nyttige till hvarjehanda. Jag skall uti denna afhandling bevisa den fullkomliga nödvändigheten att våla anfa sitt hår från späda barndomen, och jag vill underrätta om de säkraste medel att vårda dem, komma dem att växa och göra dem skönare.

Hufvudhåret är ett kroppens svepe, som, väl underfökt med ett förstoringsglas, framställer vid en af dess åndar en lökaktig rot, djupt fästad uti huden, och som nåres af den omgifvande våtskan. Jag har märkt att hvarje hufvudhår formeras af 6 andra, som inneslutes uti ett rör, hvars yttersta ånda skiljer sig i 3 à 4 små delar då det är alltför långt och vanvårdadt. De personer som hafva mycket starkt hår, kunna derom lemna synliga prof. Med tillhjälp af ett förstoringsglas har jag upptäckt mycket mer om dessa

hår som skilja sig åt, hvilket på ett öfvertygande sätt bevisar, att ingenting mera ökar deras växt, äfven uti en hög ålder, än att klippa dem ofta.

Hufvudhårens yta är icke jemn, utan består af små skifvor, ställda i en sned direktion, ifrån roten till spitsen, liksom fiskskjell eller ringar fatte öfver hvarandra liknande de som man finner på boskapens horn. Följande förfök, som jag upprepat flere gånger, bevisar att hårens yta varierar på ett befynnerligt sätt uti dess sammansättning.

Tåg ett enda hufvudhår vid roten med ena handen, och drag det emellan fingrarna på den andra, så skall ni nästan ej märka den ringaste motgnidning; men deremot om ni fatten uti den motsatta ändan och drager det på samma sätt emellan fingrarna, så är det lätt att märka ett motstånd och liksom ett doft ljud, hvilket bevisar att sammansättningen af hårens yta icke är lika från roten till spitsen som tvärtom.

Deras växt är nästan lika med naglarnas, der den nedre delen drifver den öfre fram; men denna verkan åstadkommes ej genom någon slags safva eller fuktighet såsom uti plantorna. Hufvudhåren äro små fibrer som komma ut från porerna och synas runda och cylindriska; men

förföringsglaset visar dem hafva en tre- eller fyrkantig form; och denna skillnad uppkommer genom olikheten af hudens porer, som tjena likfom till gjutform för håren, så att deras tjocklek och dimension beror helt och hållet af de porer hvarifrån de komma upp. Om dessa åro små, åro håren likafå; om de åro raka, så åro håren det; och om de åro sneda, blifva håren krulliga.

Hufvudhårens längd härleder sig från mängden och egenkapen af den fuktighet som tjena dem till födoämne; och färgen undgår samma förändring; hvilket bevisar att hårens färg förändras vid olika tidpunkter af lifvet.

Hårens godhet kommer af den fuktighet som når dem. Denna fukt år ett slags orenlighet bildad af en smutfig materia; den formeras af blodens ångor, utdunstar vid ytan genom en stark kroppshetta, och således tjocknar då den passerar porerna. Derföre bli håren ljusröda då de ha öfverflöd på detta födoämne; deremot, når de ha ganska litet, bli de kastaniebruna; och når de flegmatiska fakterne helt och hållet råda, måste håren bli hvita.

Som proportionerne åro ganska ombytliga hos olika individuer, påkommer ofta en färgförändring, och schatteringarne från rödt till brunt, brunt till svart, hvitt

och blondt äro oräkneliga. Det är då tydligt att de personer som hafva fint och hvitt hår, vid mognad ålder, äro af en svag och öm constitution; då deremot de med långt, tjockt och svart, draga en stark temperaments-kraft af den mängd födoämnen som dermed är förenad.

Ofta har jag funnit håret hos små barn oändeligen fint och lent, långt och yfvigt, och nästan alltid blondt, hvilket bevisar att dess födoämne är ganska ymnigt. Äfven har jag märkt att, när ett barns temperament förändrats, har det äfven verkat en constitutions-förändring, ifrån svaghetstillstånd till en fullkomlig helse; hårets färg har äfven skiftadt från blondt till svart, från fint till tjockt.

Ett stort antal personer bibehålla den blonda färgen ända till medelåldren, ehuru hårets styrka och växt ej bero af individuens helse; ty de sjuke, angripne af lunglot, hvarigenom deras kropp gradvis försvagas och hela dess sammanfattning förderivas, ha ofta hår som växer till en sådan grad att det icke upphör förrän långt efter deras död. Vegeteringen liknar mer hårens ursprung, ty det finnes plantor som framalstras och lefva af andra, derifrån de hemta sin föda, ehuru de hafva en olika tillvarelse och inrättning; de näras af vissa safter, men ej af de som

nåra plantans kropp: de kunna letva fastån plantan år utdöd.

Vi ämna nu låta känna hårens olika sjukdomar och huru man kan förekomma dem.

Den svåraste sjukdom för hvilken håren åro föremål, år känd under namn af *Plica Polonica*; den år mycket allmån uti Polen och Norra Tyskland, ehuru den hårjar åtven i andra aflågsna lårnder. Denna fasliga sjukdom börjar med en få stark hufvudvärk att den orsakar en fullkomlig dõfning eller kånslornas qvåfning: håren bli klubbige och hopblandade; blodet utflyter småningom från yttersta åndan af hvarje hår, och den sjuke lider hiskeliga plågor som fortfara en hel vecka. Ånnu har man icke uppfunnit något medel mot denna faseliga sjukdom.

Frankrike, genom sitt klimats mildhet, år fri för denna olågenhet; men hårsjukdomarne hos oss, åro de som hårens graduela förfall och en mårkbar minskning af deras tjocklek förorsakar -- febrar, svettningar, hvilka öppna porerne och som förslappa rõtterna, komma håren att falla af och åstadkomma en total förlust deraf.

Man ser många menniskor vara skalige; hvilket hårleder sig oftast af förmycken rörelse, för stark transpiration, som stundom år vålgörande för håren,

men ockfå mycket ofta förorsaka deras totala förfall. Sådant försvagar ockfå rötterna; dess fyra hindrar fakterne att verka på hufvudhåren, och kommer dem att vantrifvas. Till exempel, efter en lång odråglig svettning bli håren torra, vid anrörandet fynas de ganska hvassa och skarpa, men de hafva ej mer någon spånstighet.

Att förekomma dessa slags faror, gnuggas hufvudet med en ferveitte; slå sedan Macassar-olja vid hår-rotten på det sätt att hela hufvudskinnet kan bli fuktigt. Fortfar på lika sätt efter all slags svettning eller transpiration. Köld, värma, resor uti varma länder förorsaka ofta hårens totala förfall; de som mycket resa till lands eller sjöss böra således vara måne om att klippa deras hår åtminstone en gång hvar fjortonde dag, och beständigt använda oljan så att håren alltid må vara fuktade dermed.

Håret skall här af icke fynas fetaktigt, emedan denna olja är mycket fin. Då man fortfar härmed skola håren icke falla af, icke försvagas, men hufvudet alltid bli vackert och nått.

En Sjö-Kapten af Ostindiska Compagniet kom till mig för ungefär 4 år sedan: hans hufvud var alldeles skalligt: han sade mig, att han, under hvarje resa han gjort, förlorat en del af sitt hår, hvilket tvang

honom att nyttja peruk, emedan han var alldeles skallig. Sedan han följt mina recepter under någon tid, flog hans hår ut igen. Han har sedernera gjort två resor och icke ett enda har fallit af; det är blifvit tjockt och hans hufvud är dermed ganska väl försedt. Denna Kaptens recommendation har öfverfligit min förmodan.

För att icke bli skallig, måste man, så snart man märker hårets aftagande, låta klippa dem reguliert och slå Macassar-olja derpå; så att huden må bli fuktig och rötterna blandas af detta främmande ämne; hvilket gradvis skall stärka dem. Det är icke nödvändigt att raka af håret, utan endast uppfriska det medelst oljan för att hålla det i godt stånd.

Då gamla eller unga personer äro skalliche, så är det bästa medlet att iakttaga följande instructioner:

Först måste man afklippa allt det återstående håret, och att hårklipparen ej må lemna ett enda kvar, samt straxt derefter slå på huden af Macassar-oljan, hvars finhet skall genomtränga den ända till rötterna, och gifva dem en tjenlig föda. Om mina råd följas, svär jag vid min ära, att de skola krönas med framgång.

Flere personer påstå det vara mera tjenligt att raka hufvudet så snart håren börja att falla af. Jag är alldeles icke af

denna tanka: detta år i stånd att komma huden att spricka, och de få återstående håren att falla af. Jag har uti början af mina forskningar kånt flere personer som, då de ånnu hade vackert hår qvar, skulle förbåttrat och slårkt det, om de varit om-tänksamma att hårtill använda Macassar-oljan; och om man klippt det reguliert efter min föreskrift, år jag såker att den skalliga delen skulle blifvit återbetäckt med tjockare och starkare hår, utan att afraka det. Och verkligen, om det hån-der att håren komma åter upp sedan de en gång blifvit afrakade, så blifva de styfva och alldeles obehågliga att påse. Min tanka har vunnit flere bekanta Låkares bifall. Det år nyttigt att raka af det under hufvud- men ej under hårsjukdomar.

Hårens förfall hos qvinnor kan i allmänhet till en del tillskrifvas nervösa och svårmodiga sjukdomar, febrar, accouchemanger, som på ett sådant sätt förderfva den djuriska inrättningen att de förorsaka dem en total slapphet. Uti alla dessa enskilda omständigheter, bör den yttersta omsorg iakttagas med de hår som åro qvar; man måste stärka porerna och betjena sig af Macassar-oljan, som fullkomligen skall uppfylla alla anvisningar.

Under en lindrig sjukdom skifta håren ej på ett märkbart sätt; några dagar derefter

falla de hastigt af, emedan febern torkar dem, eller fyran af fvetten förderfvar dem, hvilket tydligen visar att roten är uti ett dåligt tillstånd. Följaktligen råder jag att beständigt bruka Macassar-oljan under sjukdomen, och att vara mån derom att roten hålles fuktig. Man behöfver ej det ringaste frukta att detta botemedel är skadligt för hufvudet; ty det är alldeles oskyldigt i sitt slag; man har begagnat det för många familjers barn.

Då huden är torr måste man bruka mycken olja för att fukta den, hvilket kan verkställas då man använder Macassar-oljan hvarje morgon. Innan man betjenar sig deraf, måste man borsta hufvudet med en hårborste eller nyttja en ganska god kamm för att utreda hufvudhåren, men likväl mycket fällan, ty repetitionen af detta förfarande kan förderfva huden. Om man följer med sorgfällighet de föreskrifter jag nyligen lemnat, skall Macassar-oljans egenkap bli fullkomligen erkänd, och den sjuke icke förlora ett enda hufvudhår.

Man bör ha mycken omsorg om (icke glömmande att klippa af och arrangera håren), att slå Macassar-oljan öfver hela hufvudet, hvilken hindrar håret att klibba sig, och följaktligen gör hufvudet mindre tungt och mera lätt efter sjukdomen, i synnerhet för och efter ett accouchemang.

De Damer hvars hår är långt, borde ganska ofta betjena sig af en hårborste, i synnerhet om håret tager fukt, hvilket är en af orsakerna till deras förfall. Jag har känt många omständigheter hvarigenom Damerernas hår har funnits så fuktigt att det ej kunnat cofferas; men genom bruket af Macassar-bljan och en hårborst, hafva de innan kort ägt ett vackert hår. Detsamma har lyckats för Herrarne. Det är äfven nödvändigt att låta klippa håret reguliert, att anfa det hvar fjortonde dag och, uti vissa fall, hvarje vecka (till och med oftare om håret är svagt). För att väl conservera håret, måste man begagna en skicklig hårklippare, som vet att vårda det, i synnerhet då det är långt, ty om det vanvårdades, skulle det klyfva sig vid ändarne i mån efter som rötterna skulle stärkas.

Damerna tvätta ofta sitt hår med vatten och tvål, hvilket är ganska skadligt för långt hår och gör det ofta rödt: blotta vattnet är icke så farligt.

De hvita håren börja först att visa sig på öfversta delen af hufvudet, i synnerhet vid tinningarne; de synas på dessa ställen snarare än på de andra delarne af hufvudet som äga mer fuktighet; ur samma skäl falla de också snarare från den öfversta delen af hufvudet.

Grå hår, i allmänhet, komma genom svag helssa, ledsnad och alltför träget studium; ty djupa tankar uttömma krafterne, nedslå sinnet och göra i allmänhet samma verkan på håren, som ålderdomen. Vi hafva känt flere omständigheter hvarigenom håret blifvit grått efter en kort sjukdom, hvilken förorsakat stora förändringar af mycket vackert hår, till och med gjort det öfvermåttan stridt, och stundom vållat dess för. ill. Derföre, om man iakttager de föreskrifter jag redan lemnat och betjenar sig af Macassar-oljan, skall förbättringen ske inom få dagar. Man borde äfven använda den såsom ett preservativ efter en skrämself. Man bör aldrig upphöra att nyttja hårborsten: snyggheten är likafå nödvändig för hufvudet som för alla de öfriga kroppens delar.

De personer som bruka puder, böra vinnlägga sig om att kamma sig ordentligt med en fin kamm, hvarje vecka, för att borttaga pudret som kan mycket skada porerna, orsaka hufvudvärk och komma håren att gråna: då pudret är borttaget, återkommer circulationen och följakteligen lättar hårväxten.

Efter en sjukdom måste man af ålla sig från starka drucker, hvars hetliga egenka-per orsaka hårets förfall, frambringa grå hår äfven hos ugnt folk. Macassar-oljan,

brukad i stället för pomada, har den egenskapen att pryda hufvudet ganska väl, hindrar pudret att göra håret rödt, och äger få mycken förträfflighet att den förbättrar rötterna, och på en gång föder håret och förvarar det från all slags olägenhet. De personer som bruka puder, böra slå oljan derpå, i synnerhet sedan håret är friseradt; den skall gifva det ett präktigt sken och en förundransvärd glans. De personer som äro på resor, anmodas enständigt att bruka Macassar-oljan och hårborste; de skola deruti finna nöje och fundhet i hufvud och hår.

Friseradt Hår.

I allmänhet de som äro af ett starkt temperament och ett glättigt lynne, hafva ofta krusigt hår, hvilket kommer af porernas bugtighet, och ett ymnigt förråd af safter, hvilka, tillökte af en mängd födoämnen, orsaka mera krusigt hår.

Macassar-oljan äger ett förträffeligt födoämne mycket utöfver allt hvad hittills blifvit upptäckt, och genom ett beständigt bruk gifver styrka åt svagt hår, ty fint hår kan ej friseras i lockar. Då Macassar-oljan ständigt brukas, som vi ofvanföre sagt, kan den hindra Atmosferens fuktighet att skada håret, derigenom att man all-

tid har olja på hufvudet, dock till en af-
passad grad.

Man skulle tilläfsventyrs kunna ha mot-
vilja för att ständigt begagna Macassar-
oljan, emedan, tänker man, den gifver
en fet glans; men det är en irring: Oljan
kan icke ha någon oangenäm verkan, ty
den upplöses omedelbart uti rötterna. Flere
utmärkte personer ha lemnat bevis af de-
ras approbation och kraften af min Olja i
detta fall.

Macassar-Oljan bör alltid använ-
das; ty hvilken prydnad för skönheten att
ha en panna betäckt med lockar, vägvis
fladdrande på dess skuldror!

Hela världen vet att, uti de äldsta
tider, man alltid har beundrat, såsom den
vackraste prydnad hos skönheten, att se
långa och krulliga hår fladdra på det sköna
könets axlar.

Macassar-oljan kan brukas till lös-
lockar, och äfven, när håren äro brände,
kan man använda den, och då gifver den
dem en ny glans.

Föräldrar och Lärare &c. böra lemna
en färddeles uppmärksamhet på barnens hår,
ty dess skönhet beror helt och hållet på den
vård man derom har, under deras ungdom.

Då håret börjar visa sig, bör hufvudet aldrig ha känning af en fin kamm, emedan den orsakar för mycken klåda, plågar barnet, ökar hufvudorenligheten till en sådan grad att den ej kan borttagas. Stundom följer deraf en skörbjuggartad vätska som visar sig öfver hela hufvudet med en sådan kraft att den förderfvar rötterna, och stundom orsakar totala förlusten af håret; och om olyckligtvis framstegen ej bli hindrade, skulle de sluta med att göra hufvudet skabbigt. I stället för att nyttja kammar, måste man doppa flanell uti Macassar-oljan. Kort efter man frotterat hufvudet, skall all smutsen häfva sig, utan minsta svårighet för barnen. Med ett ord, barnets hufvud skall verkligen bli vackert och utan känsla af någon olägenhet; kroppsvätskorna skola återkomma och hufvudet bli tjenligt till den vackraste hårväxt. I mån efter som barnet växer, kunna hårborsten och flanellen användas, men med försigtighet: den fina kammen bör också någon gång brukas.

Macassar-oljans egenskap har blifvit godkänd hos många utmärkta familjer.

När barnens hufvud är betäckt med skörbjuggartade vätskor är det nödvändigt att klippa deras hår mycket kort och tvätta det ofta med tvål och vatten; ty det hufvudsakligaste är att hålla hufvudet snyggt.

och rent. När håret är borstat och torkat med en ren handduk, lägges salfva på för att borttaga och utdrifva denna vätska; begagna sedan Macassar-oljan 6 à 7 gånger om dygnet, att förvara huden och stärka håret. Såpan eller tvålen bör blott brukas på de ställen som äro angräpne; ty den är (som vi förut sagt), skadlig för håret.

Man bör äfven begagna Macassar-oljan efter saltfjö-bad, ty det salta vattnet har mycken verkan på hufvudhåret; det lär göra det stridt och till och med förändra dess färg. Så snart håret blir torrt, stryk oljan derpå med tillhjälp af en kamm, och begagna hårborsten.

Det är ovillkorligen nödvändigt att klippa håret på barnen och att anfa det hvar fjortonde dag; och om det är svagt och tunnt, att uppfriska det 1 à 2 gånger i veckan.

Unga personer borde alltid hafva ett nödigt antal hårborstar, för att deraf betjena sig morgon och afton; och äfven oftare om det påfordras. Bruket af denna nyttiga uppfinning skall gifva håret en angenäm glans och en grad af obeskriflig skönhet. Doctor Walengin var van att säga: "att om håret borstas dagligen, om morgonen då man stiger upp, kan man förekomma och fördrifva många hufvudsmärtor.

Macassar-oljan är få kallad, emedan den består af ingredienser, hemtade ur en utländsk planta från Ön Macassar, och recommenderas på grund af fanningens erfarenhet och de mest gällande vittnesbörd. Med ett ord, för att säga alla denna Oljans egenskaper, få förekommer den hårens förfall, hindrar att bli skallig, och dess graduella aftagande är helt och hållet hämmadt. Den föder håret i det den håller det fuktigt, och derigenom kommer det att krulla sig. Den stärker på ett kraftigt sätt hufvudets porer, som syfta och bidraga till hårväxten. Den förekommer sluteligen dess coulör-förändring i händelse af sjukdom, förvåning, fruktan, ledsnad, finnes-oro och en alltför trägen läsning.

Sättet att bruka Macassar-Oljan.

För att hindra hufvudhåren att falla af, måste man med en kamm skilja dem i fårskilta delar och derefter gnugga rötterna med Oljan, under någon tid, morgon och afton, åfven måste man bestryka kammen med oljan innan den begagnas; på det oljan må intränga öfverallt; hvilket skall hindra håren att hvitna till och med vid den högsta ålder, och, i det den kommer dem att växa, gör dem tjocka. Det torra och stridiga håret bör fuktas

med olja hvarje gång man friserar det, i det man gnuggar det från roten till spitsen, hvilket gör det ovanligen lent och mjukt till frisering. De som åro skallige böra bruka oljan 2 å 3 gånger om dagen för att fukta huden; sedan frottera den och på detta sätt fortfara någon tid. Då man svettas mycket om hufvudet, måste man först frottera det med ett linne, och derefter slå oljan på; hvilket skall hindra transpirationen att göra för mycken verkan.

Vid Hårfrisering borstas håret med en mjuk borste; gnides sedan med oljan som utsprides med en kamm, i synnerhet sedan man brånt håret, hvilket skall göra det öfvermåttan mjukt och glänfande. Detta sker lika med löshår och lockar.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to the bleed-through effect. It appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or inventory.

www.books2ebooks.eu